

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ISSN 1857-7059

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2012
YEARBOOK
2012**

ГОДИНА 3

VOLUME III

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот

проф. д-р Виолета Димова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева Гудева
Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Вонр. проф. Луси Караниколова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Марија Кусевска
Доц. д-р Марија Кукубајска
Виш лектор м-р Снежана Кирова
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Билјана Ивановска

Одговорен уредник

Доц. д-р Нина Даскаловска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)

Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Печати

Печатница „2-ри Август“ - Штип
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva – Gudeva, Ph.D.
Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenoski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Asoc. Prof. Lusi Karanikolova Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kusevska, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kukubajska Ph.D.
Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska–Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Printing

„Vtori Avgust“ - Stip
Printing No 300

Address of editorial office

Goce Delcev University–Stip
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10A
PO box 201, 2000 Stip
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

д-р Билјана Ивановска ПРАКТИЧНИ ИДЕИ ЗА ПРЕДАВАЊЕ (начини како да се добие фидбек -повратна информација од студентите) Biljana Ivanovska, Ph.D. PRACTICAL IDEAS FOR TEACHING (HOW TO OBTAIN STUDENTS FEEDBACK)	9
м-р Весна Коцева, м-р Татјана Уланска ПОТРЕБА ОД ВОВЕДУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИ ЗА ОБРАБОТКА НА ИНПУТ НА ЧАСОТ ПО НЕМАЈЧИН ЈАЗИК Vesna Koceva M.A., Tatjana Ulanska M.A. THE NEED FOR INTRODUCTION OF ACTIVITIES FOR INPUT PROCESSING IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES	13
д-р Нина Даскаловска, д-р Билјана Ивановска ЛЕКСИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Nina Daskalovska Ph.D., Biljana Ivanovska Ph.D. LEXICAL COMPETENCE	19
д-р Брикена Џафери, д-р Гезим Џафери ПРЕЧКИ ВО УЧЕЊЕТО И УСВОЈУВАЊЕ НА ВТОР ЈАЗИК Brikena Xhaferri Ph.D., Gezim Xhaferri Ph.D. LEARNING DISABILITIES AND SECOND LANGUAGE ACQUISITION	33
м-р Марија Тодорова, м-р Даринка Маролова НЕВЕРБАЛНАТА КОМУНИКАЦИЈА КАКО ТРАНСКУЛТУРНА КАТЕГОРИЈА Marija Todorova M.A., Darinka Marolova M.A. NON-VERBAL COMMUNICATION AS A TRANSCULTURAL CATEGORY ..	39
проф. д-р Емилија Петрова Ѓорѓева, Ана Ѓорѓева ИЗУЧУВАЊЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИК ПРЕКУ ИГРА Emilija Petrova Gjorgjeva Ph.D, Ana Gjorgjeva LEARNING FOREIGN LANGUAGE THROUGH GAME	43
м-р Јане Јованов, Елена Тупаревска КОРИСТЕЊЕ НА ВИДЕОМАТЕРИЈАЛИ ВО ПОЧЕТНАТА ЕТАПА НА ИЗУЧУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК Jane Jovanov M.A., Elena Tuparevska THE USE OF VIDEO MATERIALS IN EARLY FOREIGN LANGUAGE LEARNING	55

д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска ПЕРСОНАЛИЗАЦИЈАТА ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК НЕ Е САМО НАУКА, ТУКУ И УМЕТНОСТ Biļjana Ivanovska, Ph.D., Nina Daskalovska, Ph.D. PERSONALIZATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IS NOT ONLY SCIENCE BUT ART AS WELL.....	65
м-р Марија Тодорова СЕМИОТИЧКИ АСПЕКТ И СИСТЕМНОСТ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ДЕЛ ОД НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС Marija Todorova M.A. SEMİOTIC ASPECT OF THE SPANISH LANGUAGE AND THE LANGUAGE AS A SYSTEM IN THE TEACHING PROCESS	69
м-р Весна Коцева КООПЕРАТИВНОТО УЧЕЊЕ КАКО МЕТОД ЗА РАЗВИВАЊЕ НА КОМУНИКАТИВНИТЕ ВЕШТИНИ Vesna Kocева M.A. COOPERATIVE LEARNING AS A METHOD FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE SKILLS	77
д-р Нина Даскаловска МЕНТАЛЕН ЛЕКСИКОН Nina Daskalovska, Ph.D. MENTAL LEXICON	83
д-р Снежана Ставрева Веселиновска ЗОШТО ДЕЦАТА ПОМИНУВААТ ПОМАЛКУ ВРЕМЕ ВО ПРИРОДНАТА СРЕДИНА Snezana Stavreva Veselinovska Ph.D. WHY CHILDREN SPEND LESS TIME OUTDOORS	95
м-р Загорка Донска ЗАСТАПЕНОСТА НА МОРАЛНИТЕ ВРЕДНОСТИ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ (ПРЕДМЕТНА НАСТАВА) ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Zagorka Donska, M.A. THE PRESENCE OF THE MORAL VALUES IN THE TEXT-BOOKS OF MACEDONIAN LANGUAGE IN THE PRIMARY EDUCATION IN REPUBLIC OF MACEDONIA	107
м-р Мима Костова КОМПАРАТИВНИОТ ПРЕГЛЕД НА МЕРКИТЕ ПРОТИВДЕВИЈАНТНОТО ОДНЕСУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ВО МИНАТОТО И ДЕНЕС Mima Kostova M.A. COMPARATIVE REVIEW OF THE MEASURES AGAINST DEVIANT PUPIL BEHAVIOR IN THE PAST AND NOWADAYS	115

м-р Даринка Маролова КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ Darinka Marolova M.A. CONSECUTIVE INTERPRETATION	123
м-р Јована Караникиќ ПРЕДИЗВИК И ПРЕВОДЛИВОСТ НА ТОПОНИМИТЕ: СТАРАТА ЧАРШИЈА И БИТ-ПАЗАР ВО ИТАЛИЈАНСКИТЕ ПРЕВОДИ НА СОВРЕМЕНАТА МАКЕДОНСКАТ КНИЖЕВНОСТ. Jovana Karanikik M.A. THE CHALLENGE AND THE TRANSLATABILITY OF THE TOPONYMES: STARA CARSIIJA AND BIT-PAZAR IN THE ITALIAN TRANSLATIONS OF THE MACEDONIAN CONTEMPORARY LITERATURE	129
м-р Даринка Маролова, Костадин Голаков УЛОГАТА И ЗНАЧЕЊЕТО НА ТОЛКУВАЧОТ Darinka Marolova M.A., Kostadin Golakov INTERPRETER'S ROLE AND IMPORTANCE	137
д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска МОДАЛНИТЕ ЧЕСТИЧКИ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Biljana Ivanovska Ph.D., Nina Daskalovska Ph.D. MODAL PARTICLES IN THE GERMAN LANGUAGE AND THEIR MACEDONIAN COUNTERPARTS	145
м-р Драгана Кузмановска, м-р Биљана Петковска ИМЕНСКИТЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО КОМПОНЕНТАТА ЗООНИМИ РАЗГЛЕДУВАНИ ВО МАКЕДОНСКИОТ, ГЕРМАНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК. Dragana Kuzmanovaska M.A., Biljana Petkovska M.A. NOUN PHRASES WITH ZOONYM COMPONENTS IN MACEDONIAN, GERMAN AND ENGLISH	151
д-р Марија Кусевска ЗА ПОИМОТ ЛИЦЕ ВО ПРАГМАТИКАТА Marija Kusevska Ph.D. ON THE NOTION OF <i>FACE</i> IN PRAGMATICS	157
д-р Марија Леонтиќ АТАТУРК, ТУРСКИОТ ЈАЗИК И АЛФАБЕТСКАТА РЕФОРМА Marija Leontik, Ph.D. ATATURK, TURKISH LANGUAGE AND THE ALPHABETIC REVOLUTION.	167
д-р Октај Ахмед ТРЕТОСЛОЖНИОТ И ДИСТИНКТИВНИОТ АКЦЕНТ ВО ТУРСКИТЕ ГОВОРИ ОД ОХРИДСКО-ПРЕСПАНСКИОТ РЕГИОН Oktaj Ahmed Ph.D. THIRD-SYLLABLE AND DISTINCTIVE STRESS IN THE TURKISH DIALECTS OF OHRID-PRESPA REGION	175

- д-р Виолета Николовска**
ЛИТЕРАТУРНИТЕ ЈАЗИЦИ ВО СОВРЕМЕН КОНТЕКСТ
Violeta Nikolovska Ph.D.
STANDARD LANGUAGES IN CONTEMPORARY CONTEXT 183
- д-р Ранко Младеноски**
ДЕЛАТА НА МАЖОВСКИ, ЦЕПЕНКОВ И ПРЛИЧЕВ
ЗА АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ
Ranko Mladenoski, Ph.D.
THE WORKS OF MAZHOVSKI, CEPENKOV I PRLICHEV RELATED TO
ALEXANDER III OF MACEDON 189
- д-р Јованка Денкова, д-р Махмут Челик**
„ОЧЕРКИ БЕЛГРАДА“ ОД КОНСТАНТИН ПЕТКОВИЧ –
АВТЕНТИЧНО СВЕДОШТВО ЗА МЕШАЊЕТО НА КУЛТУРИТЕ НА
БАЛКАНОТ
Jovanka Denkova Ph.D, Mahmut Celik Ph.D
„THE OUTLINE OF BELGRADE“ BY KONSTANTIN PETKOVICH - AN
AUTHENTIC TESTIMONY OF THE MIXTURE OF CULTURES ON THE
BALKANS 197
- м-р Ева Велинова**
ПОЛИТИЧКАТА МИСЛА И КНИЖЕВНОТО ДЕЛО НА НИКОЛО
МАКИЈАВЕЛИ ВО 16-ВЕКОВНА ИТАЛИЈА
Eva Velinova M.A.
THE POLITICAL THOUGHT AND THE LITERARY WORK OF NICCOLO
MACHIAVELLI IN XVI CENTURY ITALY 203
- д-р Луси Караниколова**
ЗА РАСКАЗНОСТА ВО ЛИРСКИ КОНТЕКСТ
(Кон „Гулабии“ на Станко Враз)
Lusi Karanikolova Ph.D.
ON THE NARRATIVENESS IN LYRICAL CONTEXT (IN „GJULABII” BY
STANKO VRAZ) 211
- д-р Махмут Челик, д-р Јованка Денкова**
ТВОРЕШТВОТО НА ХУСЕЈИН СУЛЕЈМАН ВО КОНТЕКСТ НА
ЦЕЛОКУПНАТА ТУРСКА КНИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦА
Mahmut Celik Ph.D., Jovanka Denkova Ph.D.
THE WORK OF HUSEIN SULEIMAN IN THE CONTEXT OF THE
OVERALL TURKISH CHILDREN’S LITERATURE 217
- д-р Марија Емилија Кукубајска**
КНИЖЕВНОСТА, КУЛТУРАТА, НАУКАТА И РЕЛИГИЈАТА
ЗА ПОИМАЊЕ НА КОНЕЧНОСТА И ВЕЧНОСТА
Marija Emilija Kukubajska Ph.D.
LITERATURE, CULTURE, SCIENCE AND RELIGION AND THEIR
APPROACH TO ASPECTS OF FINITENESS AND ETERNITY OF LIFE 223

м-р Снежана Кирова ХАКСЛИЕВИТЕ ПОГЛЕДИ НА ЛИТЕРАТУРА Snezana Kirova M.A. HUXLEY'S VIEWS OF LITERATURE	233
д-р Весна Мојсова-Чепишевска ПИНОКИО И ШЕЌЕРНОТО ДЕТЕ Vesna Mojsova-Chepisevska, Ph.D. PINOCCHIO AND THE SUGAR CHILD	239
м-р Наталија Поп Зариева КНИЖЕВНИТЕ ДЕЛА КАКО СРЕДСТВО И МЕДИУМ ЗА РАЗВИВАЊЕ ПОЗИТИВНИ МОРАЛНИ ВРЕДНОСТИ КАЈ МЛАДИТЕ Natalija Pop Zarieva M.A. LITERARY WORKS AS A MEANS AND MEDIUM FOR DEVELOPING POSITIVE MORALVALUES WITH YOUNG PEOPLE	249
м-р Јадранка Бочварова, Зоран Павлов МОБИЛНОСТ НА СТУДЕНТИТЕ Jadranka Bocvarova M.A. Zoran Pavlov STUDENTS' MOBILITY	257
д-р Трајче Нацев САКРАЛНА АРХИТЕКТУРА ВО ГРАДОТ БАРГАЛА ОД IV ВЕК ДО КРАЈОТ НА ПРВАТА ДЕЦЕНИЈА НА VII ВЕК Trajce Nacev Ph.D. SACRAL ARCHITECTURE IN THE CITY OF BARGALA FROM THE IV CENTURY TO THE END OF THE FIRST DECADE OF VII CENTURY	267

УДК: 811.163.3'373.21:811.131.1'25

Оригинален научен труд
Original research paper

**ПРЕДИЗВИК И ПРЕВОДЛИВОСТ НА ТОПОНИМИТЕ:
СТАРАТА ЧАРШИЈА И БИТ- ПАЗАР ВО ИТАЛИЈАНСКИТЕ
ПРЕВОДИ НА СОВРЕМЕНАТА МАКЕДОНСКА КНИЖЕВНОСТ**

м-р Јована Караникиќ¹

Апстракт: Целта на овој труд е да ја прикаже топономастиката како важна компонента во еден книжевен текст на која треба да се обрне поголемо внимание особено при превод. Преку конкретните примери на два топоними: Стара чаршија и Бит-пазар, кои се среќаваат во неколку текстови од современи македонски автори, преведени на италијански и на англиски јазик, претставени се преведувачките решенија, можните стратегии на преведување, но и двосмисленоста која може да произлезе како несакана последица во преводот.

Клучни зборови: *топоними, преведувачки стратегии, италијански јазик*

**THE CHALLENGE AND THE TRANSLATABILITY OF THE
TOPONYMES: STARA ČARŠIJA AND BIT-PAZAR IN THE ITALIAN
TRANSLATIONS OF THE MACEDONIAN CONTEMPORARY
LITERATURE**

Jovana Karanikik, M.A.¹

Abstract: This aim of this paper is to demonstrate the toponomastics as an important component of a literary text, and which should be treated with greater attention especially in the process of translation. The two concrete examples of Stara Čaršija and Bit-pazar, that can be found in couple of texts of contemporary Macedonian authors, translated in Italian and English language, illustrate the different solutions of the translators, the possible strategies that can be undertaken, and the ambiguity that can result as a unwelcome consequence in the translation.

Key words: *toponomastics, translation strategies, Italian language*

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

Вовед

Топонимите, односно имињата на места, претставуваат силна компонента во еден книжевен текст. Преводите на македонската книжевност на италијански јазик избобилуваат со географски имиња на градови, населби, планини, како и имиња на структури како мостови, тврдини итн. Овој текст поаѓа од една анализа на топонимите од аспект на нивната врска со македонската култура и начинот на кој преводот успева или не успева да ги пренесе „товарот“ од конотации содржан во еден топоним.

Можни стратегии за превод на топонимите

Преку споредба на текстови од македонската литература преведени на италијански јазик може да се забележи дека врз најголем дел од топонимите е извршена транслитерација. Транслитерацијата во овој случај претставува пренесување на букви од македонската кирилична азбука преку латинични букви или збир на латинични букви. Транслитерацијата се извршува преку систем од правила. Правилата за транслитерација овозможуваат еднозначно пренесување на македонски географски имиња, имиња на историски личности, споменици на културата, како и термини од македонско потекло во соодветната научна област со средствата на специјално конструираната верзија на латиничната азбука.² Во некои случаи името на местото е семантички преведено, затоа што е тесно врзано со карактеристиките на тоа место. А во други случаи е извршена таканаречената техника на *објаснување*, односно преведувачот додава во текстот информации кои се содржат во името од појдовниот текст.³

Специфичен пример: Стара чаршија и Бит-пазар

Особен интерес привлекува присутвото на *Страта чаршија* во Скопје, како топоним кој се појавува во неколку текстови од различни современи автори, преведени на италијански јазик. Топонимот е формиран од придавката *стар, а, о* и именката *чаршија*, еден од многуте турцизми присутни во македонскиот јазик, со значење на дел од град со дукани, односно центар на град.⁴ Инаку зборот потекнува од персискиот збор *çar-si, çar* со значење - четири, а *su* - страна.⁵ Еден од можните еквиваленти во италијанскиот јазик е *centro storico*, „првобитното јадро на еден град, кој

²) Мурѓоски Зоце (2005), Речник на македонскиот јазик, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, стр. 830

³) Salmon Kovarski Laura, (2006), „La traduzione dei nomi propri nei testi fizonali. Teorie e strategie in ottica multidisciplinare. in: Il Nome nel testo, 8

⁴) Мурѓоски Зоце (2005), Речник на македонскиот јазик., цит.дело стр. 901

⁵) Податоци во врска со етимологијата се добиени по пат на консултации со д-р Марија Леонтиќ, професор на Катедрата за турски јазик и книжевност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

вообичаено е и дел од градот од најголем историско-уметнички интерес“⁶.

Во расказот *Антологијарот* на Драги Михајловски, ова е првото место каде што пријателите и колегите од Македонија, го водат штотуку пристигнатиот американски колега. Тоа и ќе остане едно од омилените места кои што ги посетува главниот лик во неговото слободно време и од каде што преку комуникација со луѓето ќе го вежба македонскиот јазик и ќе ги продлабочува знењата за културата на оваа земја.

„Тука мирисаше на душа, душа слична на онаа што, не толку одамна во сега далечната Америка непромислено ја продадов цабе на ѓаволот. Чувството ми се продлабочи кога на излегување од аеродромската зграда видов двајца средовечни мажи, моја врст приближно, како држат транспарент со моето име напишано на среда – Ричард! Мои луѓе, си реков. Потоа, по кусото возење со таксито гадно се опивме некаде во *старата чаршија*, (...) *Три јавора* мислам дека беше или *Т’га за југ*, сега веќе не сум сосема сигурен. И уште средбата и разговорот со еден чичко кај кого отидов пролетта следната година да купам черце или нешто слично од богатиот македонски арсенал на везени работи зашто веќе поднаучив малку македонски и сè почесто шетавам низ *Бит пазар* и *Стара чаршија*.⁷

„La sensazione diventò più intensa quando all’uscita dall’edificio aeroportuale vidi due uomini sulla cinquantina, quindi più o meno della mia stessa età, che tenevano un cartello con il mio nome scritto al centro – Richard! La mia gente, mi dissi. Successivamente, dopo il breve percorso fatto in un lurido taxi ci ubriacammo da qualche parte a *Stara Čarsija*, *Tri Javora* penso che fosse o *T’ga za jug*, adesso non posso più dire di esserne completamente sicuro.(...) E ricordo anche l’incontro e la conversazione fatta con un signore da cui ero andato la primavera successiva per comprare un tappetino o qualcosa di simile del ricco arsenale macedone di cose lavorate a mano, visto che avevo già imparato un po’ di macedone e sempre più spesso andavo a farmi un giro al mercato *Bit Pazar* o nella *Stara Caršija!*”⁸

Од примерите може да се забележи дека преведувачот направил транслитерација на името од македонски јазик. Сепак, откако по првпат го внесува името, употребил и белешка на преведувачот, објаснувајќи дека се работи за „стар квартал, односно дел од градот Скопје, полн со занаетчиски дуќани и работилници кој датира од турскиот период“. Преведувачот на истиот расказ од англиски јазик, пак, употребил семантички превод “old market” (стар пазар)⁹.

⁶ Grande dizionario Garzanti della lingua italiana(1989), Garzanti, Milano, str. 353.

⁷ Михајловски Драги (2003), *Антологијарот*, во *Раскази од шести кат*, Каприкорнус, Скопје.

⁸ Mihajlovski Dragi (2008), *L’antologista in “Diversity”*, trad. di Mariangela Biancofiore, disp.da: <http://www.diversity.org.mk/Sodrzina.asp?idEKniga=179&idTekst=1166>

⁹ Mihajlovski Dragi (2011) *Selected Works*, NUB Sv. Kliment Ohridski, Skopje.

И во романот *Сиркачот* на Прокопиев еден од настаните се одвива токму во овој дел од Скопје. Таму, всушност, се наоѓа канцеларијата на американскиот инвеститор Пол Дандроф, за кого работи главниот лик во романот. Нараторот објаснува дека изборот на местото не е случаен, туку дека е мотивиран од мултиетничкиот карактер на овој дел од градот. И токму тој податок го потенцира американскиот инвеститор во неговите извештаи до централните оддели на неговата организација. Така, ова место во извештаите на Дандроф добива ново значење, станува предизвик за американскиот инвеститор и место на потенцијална опасност. Тој аспект е видлив во следниот извадок:

„Откако are working together поретко доаѓа во зградата на претпријатието, речиси секој ден е со Дандроф, а секој втор кај Дандроф, во неговата канцеларија во Стара чаршија. Канцеларијата е во стариот дел на градот - вели Дандроф со извесна гордост. Сигурно во извештаите до својата организација со седиште во Њујорк споменува дека Канцеларијата за помош е сместена во predominantly Albanian area (...) а потоа во прошетка низ Чаршијата”¹⁰

„Da quando lavorano insieme, raramente viene nell’ufficio della società ma vi passa quasi ogni giorno con Dundroff, mentre gli altri giorni sta all’ufficio di Dundroff nella Città Vecchia. (...)L’ufficio è nella parte vecchia della città – dice Dandroff, non senza orgoglio. Deve aver citato nei suoi rapporti al quartier generale di New York della sua organizzazione che l’Ufficio Aiuti a Skopje è situato in un’area di prevalenza albanese. (...)E dopo mentre camminano per la Città Vecchia si muove abilmente come se fosse un residente di lunga data in mezzo agli uomini...”¹¹

Во оригиналниот текст, авторот само еднаш го користи описот „стариот дел од градот“, во останатиот дел го користи името *Стара чаршија* или само *Чаршијата*. Преведувачот најверојатно го добил името поаѓајќи од описот – Città Vecchia, со значење на Стар Град во италијанскиот јазик, и извршил превод кој делумно соодветствува на карактеристиките на ова место. Останатите релевантни карактеристики можат да се извлечат од контекстот. Други именувања кои се сретнуваат во туристичките водичи за Скопје на италијански јазик се: „il Vecchio Bazar” (Стариот пазар), „il Centro Storico“ (Историски центар од градот). Па така, овој дел од Битола во расказот *Ѓон* од Драги Михајловски, повторно е преведен како *centro storico*¹². Инаку, маркираните делови на англиски јазик во оригиналот му служат на авторот да ја доближи сликата за Дандроф, така што ги пренесува истите зборови што Американецот ги користи кога зборува за

¹⁰ Прокопиев Александар (2007) *Сиркачот*, Магор, Скопје.

¹¹ Prokopiev Aleksandar (2009) *Voyeur*, trad. di Francesca Sammarco, Besa, Nardo.

¹² Mihajlovski Dragi (2008), *Suola* in „Diversity” trad. di Mariangela Biancofiore, disp.da: <http://www.diversity.org.mk/Sodrzina.asp?idEKniga=179&idTekst=1165>

Македонија. Со оваа наративна стратегија авторот сака да ја потенцира хипокризијата што ја гледа во однесувањето на Дандроф.

Етикетата на зона во која присуството на население од мулмуманска вероисповед е пренесена со негативна конотација во веќе споменатиот расказ *Ѓон* на Михаловски.

„Потоа веднаш отидов во Старата Чаршија или „у Техеран“ како што велат Скопјаните, го најдов Шилото, го купив ѓонот и право на Железничка, извадив карта во еден правец и вечерта околу осум бев во Битола“¹³.

„Subito dopo andai a Stara Ćaršija o “a Teheran” come dicono gli abitanti di Skopje, trovai lo Spunzone, comprai la suola e di corsa alla stazione, presi un biglietto di sola andata e la sera stessa, verso le otto ero a Bitola“.¹⁴

Со оглед на тоа што сите споменати раскази на Михајловски од ист преведувач, во преводот врз името е извршена само транслитерација, како и во претходниот случај. Само што во овој случај, до името на овој дел од Скопје, стои име на друг град со кој е спореден на презирен начин, токму заради етничката маркираност. Исто така, друг елемент што може да се забележи е предлогот „у“ во оригиналниот текст кој е граматички некоректен, но е типичен за говорниот јазик од околината на Скопје, наместо стандардниот „во“. Со тоа авторот става акцент ставовите и стереотипите што постојат помеѓу етничките заедници во Македонија. Вреди да се забележи во овој случај и ставот на авторот, кој во овој случај е и главниот лик, студент од Битола кој останал да работи во Скопје. Тој го става изразот под наводници и го препишува на жителите на Скопје, група на која не приаѓа, значи се оградува себеси од овој став. Преведувачот не го пренел во преводот тој стилски елемент кој паѓа во очи кај читателот на оригиналниот текст. Во тој случај, стилскиот ефект е помал во преводот, но основното значење сепак е пренесено.

Друго место кое покрај географската близина се сретнува и во сличен контекст со Стара чаршија е Бит-пазар. Тоа е местото каде што главниот лик од расказот *Ѓон* на Михајловски треба да заврши една зделка кај „кондурцијата“. Не случајно тоа е и местото кое често го посетува споменатиот Американец од расказот *Антологичарот*. Зборот *пазар* во македонскиот јазик означува, меѓу другото, отворен простор или зграда што се користи за купување и продавање производи¹⁵. Во овој случај може да се забележи дека во италијанскиот јазик се користи терминот *bazar*, чие основно значење во италијанскиот јазик е „типичен пазар од исламскиот исток и од северна Африка“.¹⁶ Етимолошкиот корен е од персискиот збор *bazar*, а името на местото доаѓа од турскиот збор *bitpazarı*, што значи пазар

¹³) Михајловски Драги (2003), *Ѓон*, во *Раскази од шести кат*, Каприкорнус, Скопје.

¹⁴) Mihajlovski Dragi (2008), *Suola*, цит. Дело.

¹⁵) Мургоски Зозе (2005), *Речник на македонскиот јазик*, цит.дело стр. 534

¹⁶) *Il Grande dizionario Garzanti della lingua italiana* (1989), Garzanti, Milano, str.211.

на кој се продаваат стари предмети.¹⁷ Асонанцата на овие двата термини од македонскиот и италијанскиот јазик укажува на заедничката етимологија. Овие термини го рефлектираат влијанието на трговските и културните контакти врз лексиката на различни јазици.

Преведувачот на италијанскиот превод на расказот *Антологичарот* користил техника на *објаснување* и вметнал „mercato” (пазар)¹⁸ пред името на местото: „sempre più spesso andavo a farmi un giro al mercato Bit Pazar”¹⁹. Во другиот расказ не е прецизирано дека се работи за пазар, но може да се разбере од контекст:

“Devi andare a Bit Pazar, dove stanno i calzolai” Lo riconoscerai facilmente,” disse, “c’ha il naso proprio come uno spunzone, per questo lo chiamano così; a Bit Pazar, nella zona dei calzolai!”²⁰

„Ќе ојш на Бит-пазар, кај шо се кондураците“. „Ногу лесно ќе го познајш, рече, носо му е баш ко шило, зато така го викаме; на Бит-пазар е, кај кондураците!“²¹

- Сепак, најинтересни забелешки поттикна споредбата со преводите на истите текстови на англиски јазик. Преведувачите на расказот *Ѓон*, односно *Sole –leather*, користеле „Old Market” (Стар пазар)²² за Бит-пазар, додека преведувачот на расказот *Антологичарот*, односно *The anthologist*, го искористил истиот израз за Стара чаршија, и го оставил Бит-пазар со латинично писмо, значи го искористил оригиналното име без објаснување.²³

¹⁷) Податоци во врска со етимологијата се добиени по пат на консултации со д-р Марија Леонтиќ, професор на Катедрата за турски јазик и книжевност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

¹⁸) Китановски Наум (1996), Италијанско-македонски речник, Еуроклиент, Скопје, стр. 510.

¹⁹) Mihajlovski Dragi (2008), *L’antologista*, цит. дело.

²⁰) Mihajlovski Dragi (2008), *Suola*, цит. дело.

²¹) Михајловски Драги (2003), *Ѓон*, цит. дело.

²²) Mihajlovski Dragi (2011), *Selected Works*, цит. дело: „He’s in the Old Market, with the shoemakers”.

²³) Mihajlovski Dragi (2011), *Selected Works*, цит. дело: „through the Bit Pazar and the Old market”.

Заклучок

При сумирање на заклучоците од споредбите помеѓу споменатите тесктови може да се забележи дека за едно исто место се сретнуваат повеќе соодветни изрази во еден странски јазик. Од друга страна, пак, еден ист израз во еден странски јазик е искористен за означување две различни места во македонскиот јазик. Овие примери се показател за спектарот од можности и предизвици кои преведувачите го откриваат при реконструирање на богатството од значења кое е содржано во име на едно место, односно топоним.

Библиографија

Единици на кирилица

1. Китановски Наум (1996), Италијанско-македонски речник, Еуроклиент, Скопје.
2. Михајловски Драги (2003), Антологичарот, во Раскази од шести кат, Каприкорнус, Скопје.
3. Михајловски Драги (2003), Ѓон, во Раскази од шести кат, Каприкорнус, Скопје.
4. Прокопиев Александар, (2007), Сиркачот, Магор, Скопје.
5. Мургоски Зозе (2005), Речник на македонскиот јазик, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје.

Единици на латиница

1. Grande dizionario Garzanti della lingua italiana(1989), Garzanti, Milano Mihajlovski Dragi (2008), „L’antologista in „Diversity”, trad. di Mariangela Biancofiore, disp.da: <http://www.diversity.org.mk/Sodrzina.asp?idEKniga=179&idTekst=1166>
2. Mihajlovski Dragi (2008), „Suola“ in „Diversity” trad. di Mariangela Biancofiore, disp. da: <http://www.diversity.org.mk/Sodrzina.asp?idEKniga=179&idTekst=1165>
3. Mihajlovski Dragi,(2011), Selected Works, NUB Sv. Kliment Ohridski, Skopje Salmon Kovarski Laura, (2006), „La traduzione dei nomi propri nei testi fizonali. Teorie e strategie in ottica multidisciplinare. in: Il Nome nel testo, Prokopiev Aleksandar, (2009), Voyeur, trad. di Francesca Sammarco, Besa, Nardo

